

EGO

MAANDBLAD VAN DE
HUMANISTISCHE
GEESTELIJKE
VERZORGING
VOOR MILITAIREN
OKTOBER 1977

MET EEN ARTIKEL OVER HET
POLITIEKE GEDRAG VAN DE
NEDERLANDSE KRIJGSMACHT

Abonnementsprijs f 6,- per jaar, te
storten op postgirorekening 480414
t.n.v. Hoofdraadsman Humanistische
Geestelijke Verzorging te Driebergen.
Militairen ontvangen het blad op
aanvraag zonder betaling.

Redactie:

Joos Sinke (voorz.), Frank Spoelstra
(secr.), Rob Buitenweg, Wim Heij,
Hans Schonk, Arjen Struijk.

Eindredactie:

Frank Spoelstra

Adres red. en admin.:

Bureau hoofdraadsman
Coornherthuis, Hoofdstraat 84,
Driebergen. Tel. 03438-2878

Vaste medewerkers

Seine van de Belt
Karel Bloema
Bert van de Kamp
Jan Kooijman
Willy Lohman
Leo van Opzeeland
Rien Robijns
Bert Vuijsje
Frans Wermer
Hans van Wissen

Inhoudsopgave

Humanisten en de neutronenbom	2, 3
Politiek gedrag nederlandse krijgstuicht	4, 5
Blier schopt tegen feminisme aan	6, 7
Wapenwedloop bedreigt voortbestaan mensheid	8, 9
De rol van Nederland in de „grote” politiek	9
Herziening militair tuchtrecht	10
Boeken en brochures	11

redactie-sekretaris:
stormbaan

Humanisten en de neutronenbom

Het 2e Kamerlid H.J. Roethof, lid van de verbondsraad van het Humanistisch Verbond, heeft in juni aan de regering vragen gesteld over de neutronenbom. Roethof stelde zijn vragen reeds direct nadat de eerste kleine berichten over dit nieuwe wapen in de pers waren verschenen. Het ligt voor de hand dat Roethof al dadelijk verontrust was en deze verontrusting duidelijk in zijn kamervragen liet blijken. Hij vroeg o.a. wat het verschil was tussen de neutronenbom en de zg. „mininukes” (miniatur atoomwapens) die zowel door de Ver. Staten, als door Nederland zijn afgewezen. De minister van defensie antwoordde - mede namens de minister van buitenlandse zaken - dat de regering nog niet over voldoende gegevens beschikte om al een afgewogen oordeel te kunnen geven. Wel is van Amerikaanse zijde gezegd dat er thans geen sprake is van wapens die eertijds werden genoemd. Intussen is er in de gehele wereld veel aandacht besteed aan het neutronenwapen. Terecht, want als dit wapen zou worden ingevoerd dan zal dit grote gevolgen hebben. De strijd tussen voor- en tegenstanders laat hoog op.

Voor- en nadelen

Als voordeel wordt genoemd het selectief tactisch gebruik door militairen van een wapen dat precies is gericht op het uitschakelen van het beoogde vijandelijke doel, zonder dat daarbij - zoals bij een „gewoon” atoomwapen - onnodig schade wordt toegebracht aan de burgerbevolking en aan gebouwen en installaties. Het neutronenwapen zou dus „humaner” zijn, en is dan ook in de Amerikaanse Senaat door de voorstanders verdedigd op grond van het feit dat deze de levens en bezittingen van burgers zou sparen. Zo zou een neutronengranaat van 1 kiloton dezelfde schade toebrengen aan de bemanning van aanvallende tanks als een „gewone” atoombom van 10 kiloton, die echter zeer veel algemene schade zou toebrengen (de Hiroshimabom was 20 kiloton). Bovendien zou de neutronengranaat door zijn gespecialiseerde uitwerking op militaire doelen eigenlijk niet mogen worden gerekend tot de atoomwapens, maar

eerder tot de wapens die typisch behoren tot de slagveldwapens van conventionele aard. Als zodanig zouden ze de kracht van de verdediging kunnen vergroten en daardoor meewerken aan het voorkomen van oorlog. De tegenstanders wijzen erop dat - hoe men het ook keert of wendt - de neutronengranaat een atoomwapen is omdat deze is gebaseerd op de splitsing of fusie van de atomen. Daardoor bestaat het gevaar van escalatie tot gebruik van grotere kernwapens en tenslotte tot de ramp van een grote atoomoorlog. Van de kant van het Warschau Pact is scherp geprotesteerd tegen de neutronenwapens, maar we moeten erg voorzichtig zijn met de beoordeling van zulke protesten omdat zij wel eens sterk politiek gekleurd kunnen zijn, aangezien dit wapen een voordeel voor het Westen kan betekenen. Nieuwe wapenontwikkelingen van hun eigen zijde worden altijd als iets positiefs gezien.

Een humanistische visie

Vanuit humanistisch oogpunt moeten we bij onze beoordeling waken tegen simpele uitspraken zoals „elk wapen is slecht”. De mensheid heeft wapens gebruikt zolang zij bestaat. We moeten ons geen illusies maken dat wapens nog zijn weg te denken. Het gaat m.i. om het scheppen van een mentaliteit waarbij niet meteen wordt gedacht aan oorlog wanneer zich verschillen van mening voordoen. Bij zo’n mentaliteit behoort de aandacht niet in de eerste plaats uit te gaan naar het zichzelf voorzien van uitgebreid wapenarsenaal. Aan de andere kant is een totale afwezigheid van wapens ook niet goed omdat dit het geweldgebruik door anderen kan stimuleren; je kunt tegen diefstal zijn, maar het is ook niet goed om diefstal uit te lokken door b.v. een portefeuille met geld onbeschermd en voor een ieder bereikbaar klaar te leggen. Een zekere mate van beveiliging moet er zijn. Het is moeilijk te bepalen waar de grens ligt tussen een (vreselijke) wapenwedloop, en het beveiligen van de eigen cultuur (o.a. humanistische) vrijheden. We moeten zodanige wapens hebben dat we daarmee voorkómen dat een ander ons

„Wat vindt u humaner: een atoom- of een neutronenbom?“
(in het Duitse tijdschrift „Der Humanist“ van 9 sept. '77).

aanvalt. Dat is de preventieve werking. Het is ook nog te verdedigen dat de bewapening op peil wordt gehouden, want anders verliest de oorlogspreventie haar waarde. Maar hoever gaat dat „op peil houden?“.

Voor wat betreft de neutronenwapens staan we voor een speciaal dilemma; verbeteren zij wel de preventieve werking en zijn zij dus vrede-bevorderend, óf stimuleren zij juist de wapenwedloop en vormen zij een nieuw gevaar voor een wereldbrand door uitbreiding van het escalatiegevaar? Voorlopig houd ik het nog op het laatste. Er is nog geen duidelijke noodzaak aangetoond die er op wijst dat het Westen zoveel in de bewapening achter staat dat we dringend behoefte hebben aan nieuwe middelen om een oorlog te voorkomen. Zolang dat nog niet zo is, is de invoering van een belangrijk en gevaarlijk wapen als de neutronenbom niet noodzakelijk. De negatieve factoren (wapenwedloop, escalatiegevaar) overheersen t.o.v. de positieve factoren. De conclusie zal dan zijn: invoering van neutronenwapens moet vooralsnog worden afgewezen. We moeten ons verzetten tegen opname daarvan in onze defensie én tegen opslag op ons grondgebied

Karel Bloema

Verklaring inzake neutronenbom

het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond
verzoekt regering en parlement:

al het mogelijk te doen opdat ons land, ons volk noch
ons bedrijfsleven wordt betrokken bij of
medewerking verleent aan het tot stand komen, het
produceren, transporteren of opslaan en het directe of
indirecte gebruik van de neutronenbom,

tevens:

alles in het werk te stellen opdat dit wapen – evenals
andere kernwapens en geofysische wapens – bij
internationaal verdrag wordt verboden
wij kunnen en mogen in beginsel niet berusten in de
aanvaarding van de oorlog als politiek middel. Wij
pleiten met kracht voor een speciale stellingname
inzake de neutronenbom

Deze is – in strijd met vergoelijkende beweringen –
niet „schoon“ en niet nauwkeurig, vernietigt mensen
en dieren onder afgrijselijk lijden en ruineert het
nageslacht. Bovendien zal het gebruik van de
neutronenbom de drempel tot het toepassen van
andere nucleaire wapens verlagen.

Utrecht,
16 september 1977.

Politiek gedrag van de nederlandse krijgsmacht

Bestaat er zoiets als politiek gedrag van de krijgsmacht en als het niet bestaat is het dan in de toekomst te verwachten? En als het er nu wel is, of te verwachten is, is het dan een kwalijke aangelegenheid en voor wie? Zie daar enkele vragen, waarmee een projectgroep van het Studiecentrum voor Vredesvraagstukken van de Kath. Universiteit te Nijmegen zich bezig houdt.

Zo op het eerste gezicht lijken deze vragen wel van belang. Er zijn immers in de laatste tijd honderden voorbeelden te geven van het ingrijpen van de krijgsmacht in het politieke leven van landen en groepen van landen.

Staatsgreep

In de periode 1962-1973 vonden 91 militaire staatsgrepen plaats, waarmee de stand op 37 staten met een militair regiem werd gebracht, dat wil zeggen 25% van het totaal. Politiek gedrag van het militair apparaat, zonder daartoe door de „wettige” regering te zijn uitgenodigd, blijkt nog steeds een veel voorkomend verschijnsel. Daarnaast zijn er nog belangrijker invloeden dan de staatsgreep op politiek en maatschappij aan te wijzen: hierbij gaat het om de bijdragen die de krijgsmachten hebben geleverd en nog leveren met betrekking tot revolutionaire veranderingen, zowel waar het nationale als sociale revoluties betreft. Het is dan ook moeilijk over „de” krijgsmacht te spreken en te veronderstellen, dat overall ter wereld de krijgsmacht op dezelfde wijze functioneert, op dezelfde wijze is georganiseerd en er dezelfde doelstellingen op na houdt. De literatuur over politiek gedrag van de krijgsmacht biedt weinig houvast. Theorieën over politiek gedrag van de krijgsmacht hebben dikwijls slechts betrekking op de staatsgreep en zijn dan nog meestal vooral gebaseerd op Latijns-Amerikaanse toestanden.

Politiek

De vraag, die overigens eerst moet worden gesteld, als je het over politiek gedrag van de krijgsmacht hebt, is wat onder „politiek” verstaan moet worden. Als je politiek verbindt met de staat en

de krijgsmacht vooral als een instrument van de staat ziet, dan hangt veel van de inhoud van politiek af van wat je onder de „staat” verstaat. Als de staat gezien wordt als rechtvaardige verdeler van maatschappelijke waarden en een behartiger van een daadwerkelijk bestaand algemeen belang, dan heeft het instrument krijgsmacht een andere functie, dan wanneer de staat bij uitstek de aanwezigte ongelijkheid en onrechtvaardigheid wil bestendigen en als instrument van de heersende klasse alleen maar wordt aangewend om de belangen van de heersende groep en de daarbij behorende economie te dienen. Veel hangt dus af van de staatsopvatting, die onderzoekers huldigen als zij het politiek gedrag van de krijgsmacht willen bekijken. Daarbij komt nog dat de staat in veel opzichten een achterhaalde zaak is en er andere binnen- en buitenlandse economische en politieke machtscomplexen zijn, die bepalen wat er in de nationale gemeenschap gebeurt. Daarmee moet rekening worden gehouden. Als de staat niet de laatste instantie is, die bepaalt, maar er andere instanties zijn, die de staat bepalen, dan zijn er ook andere instanties, die, zij het meer indirect, het gedrag van de zogenaamde, nationale krijgsmachten bepalen. Misschien is het daarom beter niet van politiek gedrag van de krijgsmacht te spreken, maar van gedrag van de krijgsmacht, al dan niet in opdracht van de regering, en gedrag van de krijgsmacht dat al dan niet in overeenstemming is met de belangen, doelstellingen en waarden van een bepaald gevestigd systeem.

Krijgsmacht en economisch systeem

Wellicht kan men stellen dat de krijgsmacht in een kapitalistisch land bepaalde doelstellingen, belangen en waarden heeft, een bepaalde ideologie, die in overeenstemming is met de belangen, waarden en ideologie van het economisch systeem. In dit kader is het niet zo zeer interessant om na te gaan of alle gedrag van de krijgsmacht wel precies klopt met de wensen, die een regering er op nahoudt, alswel of het gedrag al dan niet

de betreffende economische orde ondersteunt. Zo kan gedrag van de krijgsmacht, dat niet in opdracht van de regering plaats vindt, bijv. het schoonvegen van de Dam door mariniers of „de Neptunes boven Den Haag” om aan onvrede inzake de defensiebezuinigingen uiting te geven, wel de defensiepolitiek van de regering doorkruisen, maar toch in overeenstemming zijn met de verwezenlijking van waarden en belangen van de aanwezige economische orde.

Natuurlijk is het zo dat voor een deel eigen belang, bijv. geen bezuinigingen bij Defensie, promotie- en bevorderingsmogelijkheden, alsmede het beschikken over goed materieel een rol spelen. De activiteiten, die hierdoor zijn ingegeven, hebben op het eerste gezicht niets te maken met de waarden en belangen van het gevestigd economisch systeem. Bij nader onderzoek zou echter wel eens kunnen blijken dat zij daar wel degelijk verband mee houden. Recent onderzoek leverde op, dat in elk geval hoge ambtenaren en ondernemers op vragen inzake het met atoomwapens verdedigen van de Nederlandse natie antwoorden gaven, die bijna gelijkwaardige houdingen en opvattingen veronderstellen van deze groepen uit de bevolking. Dat met name de militaire top zeer verschillend van deze groepen zou denken, lijkt niet waarschijnlijk. Het is voorstelbaar dat voor bepaalde gedragingen van de krijgsmacht bij bepaalde groepen in Nederland niet alleen begrip aanwezig is, maar ook steun kan worden gevonden.

Onderzoek

De onderzoekers in Nijmegen gaan mede uit van de gedachte, dat de staat vooral op het gebied van het beheersen van het nationale en internationale sociale conflict – tussen, globaal aangeduid, de factor kapitaal en de factor arbeid – belangrijke functies vervult. Verwacht kan worden dat deze taak van de staat niet alleen in doelen en opvattingen die bij de staat in enge zin behoren tot uitdrukking komt, maar dat de bemanning van bepaalde staatsinstrumenten, waaronder de

krijgsmacht, diezelfde doelen en opvattingen huldigen. Hierbij moet dan wel genuanceerd over de krijgsmacht worden gedacht. Er zal een onderscheid moeten worden gemaakt tussen dienstplichtigen, beroepsofficieren en onderofficieren en de militaire leiding te velde en de militaire top in Den Haag. Dat officieren te velde verschillende oordelen hebben over eigen leiding en de top in Den Haag bleek enige tijd geleden uit het onderzoek „bedreigde gevechtskracht”, dat onder auspiciën van de VOKL onder officieren van het Eerste Legerkorps werd gehouden. Een centrale vraag is of er aanleidingen zijn voor de krijgsmacht om eigenmachtig – in woord, geschrift, door middel van demonstratie of feitelijke activiteiten – naar buiten op te treden, waardoor bewust of onbewust die waarden en belangen worden gediend, die tot een bestendiging van het bestaande bijdragen.

Voorwaarden en oorzaken

In dit verband is het van belang te weten welke voorwaarden of beter oorzaken er voor eigenmachtig optreden van de krijgsmacht gelden. De theorieën over staatsgrepen en dergelijke bieden hier weinig uitzicht; zij zijn immers gebaseerd op niet-nederlandse situaties en omstandigheden. In bepaalde gevallen kan er toch wel iets uit gehaald worden.

Zo maakt een echt democratische structuur van de samenleving, een op grote schaal in het politieke leven deelhebbende bevolking, een staatsgreep tot een illusie. Ook de structuur van het leger zelf kan zich wel

of in het geheel niet tot een staatsgreep lenen. Men stelt wel eens dat een staatsgreep in Nederland alleen al daarom niet mogelijk is, omdat het vereiste aantal ontevreden en tot dit soort politiek gedrag bereid zijnde kolonels te enen male ontbreekt. Het eigenmachtig gedrag van de krijgsmacht zal in Nederland voorlopig niet in staatsgreep-termen te omschrijven zijn. Dat is aan een kant wel jammer voor de onderzoekers, die er anders een heel wat gemakkelijker klus aan zouden hebben. Wel lijkt ander gedrag van de krijgsmacht aanwezig en te verwachten, dat overigens niet minder belangrijk en in bepaalde opzichten niet minder gevaarlijk behoort te zijn. Gevaarlijk uiteraard voor die groepen, die met zulk handelen niet gediend zijn en positief voor die, welke daar wel mee gediend zijn. En verder, afhankelijk van de opvatting die men over democratie heeft, ook gevaarlijk voor onze „democratie”.

Militair gezag

Hoezeer ook in Nederland en in het recent verleden het militaire – dat is dan niet alleen de krijgsmacht, maar alles wat mede tot de krijgsmacht bijdraagt – invloed op het in stand houden of terugbrengen van een economische toestand heeft gehad, kan blijken uit de rol die het militair gezag na de tweede wereldoorlog heeft gespeeld. Hoewel het zeker niet de enige factor was, heeft het militair gezag er voor gezorgd dat bij de overname door het burgerlijk gezag geen enkel gevaar meer bestond voor eventuele snelle ingrijpende veranderingen in onze maatschappij.

Verwachtingen

Te verwachten is, dat eigenmachtig gedrag van de krijgsmacht in Nederland bij toenemende onvrede in de krijgsmacht zal vóórkomen en, al dan niet eigenmachtig, gedrag als het sociaal konflikt zich zodanig zou toespitsen, dat waarden en belangen van de gevestigde maatschappij in gevaar geacht worden. Of die verwachtingen meer zijn dan voorlopige veronderstellingen is een zaak, die door middel van het onderzoek moet worden uitgemaakt.

Leon Wecke
(hoofd studiecencentrum voor
Vredesvraagstukken Nijmegen)

*nederlandse leger:
costa del soldij*

Bertrand Blier schopt tegen feminisme aan

Wie kortgeleden een flinke bonje met zijn vrouw of vriendin heeft gehad en in een stemming verkeert van: 'Die verdomde wijven, allemaal hetzelfde, van mij kunnen ze wat...', die vindt twee bondgenoten in Paul en Albert, de hoofdfiguren uit de franse komedie (nou ja, tragi-komedie komt er misschien dichterbij) 'Calmos.' In onze bioscopen rouleert deze film onder de titel: 'Vrouwen, praat me er niet van', wat eigenlijk niet subtiel genoeg is. 'Calmos' is namelijk het latijnse woord voor rust, en het is de rust die de twee mannen het meest ontberen in hun door vrouwen overbevolkt bestaan.

De film begint tamelijk onschuldig: Paul Dufour, een gynaecoloog, heeft al tijden niet meer zoveel aardigheid in zijn professie. Van alle dames die zijn wachtkamer en zijn spreekkamer dag in dag uit weer vullen heeft hij zò zijn bekomst, dat hij op een dag vol walging uit zijn witte jas stapt en letterlijk de benen neemt. Als hij dan op straat wordt aangeklampt door een zwangere vrouw, die hem onschuldig de weg vraagt, vaart hij onevenredig grof tegen haar uit, en wordt daarin bijgevalen door Albert, die zojuist de

kas van het levensmiddelenbedrijf van zijn vrouw gelicht heeft, en ook bezig is zijn rust en vrijheid te zoeken. Beide mannen reizen af, voeren in de trein een kostelijk stukje toneel op, waar de haat tegen hun wederhelften nog eens extra dik bovenop ligt, en stappen uit in het plaatsje Fiancey, dat ook wel met een bedoeling zal zijn gekozen. Ze betrekken een vervallen boerderij en geven zich over aan alles wat vrouwen nu niet zo zeer op prijs stellen: ze slapen in hun ondergoed, rochelen 's morgens toegewijd uit het venster, denken niet aan sex, alleen aan lekker eten, scheren zich niet en verloederen binnen de kortste keren op een manier waar ze hun hele leven al naar verlangd hebben. De plaatselijke pastoor staat hen geheel terzijde, en samen met een andere bejaarde geestelijke richten zij eet- en drinkgelagen aan. Tot ze op een avond dronken hun bedden intuïtief en daar tot hun afgrijzen hun respectievelijke dames aantreffen. Als door adders gebeten vluchten ze terug naar de pastoor, waar ze van pure ontzetting geen woord kunnen uitbrengen. Die gaat ter plaatse poolshoogte nemen en treft de dames, in negligé en snikkend, aan. Zij ontpoppen zich echter al snel als geslepen harpijen en dreigen in bikini in zijn gazon te komen zonnebaden als hij ze hun mannen niet teruggeeft. Onder deze druk bepraat de pastoor de beide vrienden: ze zullen voor een weekendje hun oude leven weer opvatten. Dat weekendje breekt ze echter geweldig op: de dames zijn zo belust na al die weken onthouding, dat de mannen letterlijk wegvluchten, en elkaar in de tunnel van de metro weer terugvinden. Dan sluit zich langzaam maar zeker een steeds grotere groep mannen bij hen aan: allemaal lieden die het leven met hun vrouw beu zijn en snakken naar het leven uit hun padvindendromen. Vanaf dat moment neemt de film groteske vormen aan: er verschijnen tanks, bestuurd door tot de tanden gewapende dames, die het speciaal op Paul en Albert gemunt blijken te hebben. Nadat ze eerst door een hele horde seksueel uitgehongerde soldaten grof zijn losgelaten met het vooruitzicht de volgende dag als groot wild opgejaagd te worden. Moe en uitgeput lopen ze in een doorzichtige val, en daarna is hun lot al helemaal beklagenswaardig: door vrouwen in witte jassen worden ze omgebouwd tot een soort menselijke stieren, van wier diensten grote horden dames tegen betaling gebruik kunnen maken. Hun prestaties worden met gevoelige

FILMNIEUWS

Jules Dassin, de man van Melina Mercouri, die geschiedenis heeft gemaakt met de film 'Nooit op zondag', met zijn vrouw in de hartveroverende hoofdrol, verrast ons binnenkort met 'Maya and Brenda', waarin hij naast Melina de al even voortreffelijke 'Ellen Burstyn' zet. Hij schreef het script ook zelf en produceerde de film bovendien. De opnamen zijn gemaakt in Athene. Zijn de goede vrouwenrollen weer in aantocht?

Rainer Werner Fassbinder, westduits wonderkind met een fenomenale produktie, werkt momenteel aan een engelstalige film met naast een aantal minder bekende grootheden de Brit Dirk Bogarde. De film gaat 'Despair' heten.

In Frankrijk staat op stapel 'La Nuit tous les chats sont gris' ('s Nachts zijn alle katten grijs) van **Gerard Zingg**, met Gerard Depardieu,

Ugo Tognazzi en Laura Betti. Eveneens in Frankrijk is Luis Bunnell bezig aan 'Cet obscur objet du désir', met Fernando Rey en Maria Schneider.

Amerikaanse films in de maak zijn 'High Anxiety', de nieuwe van **Mel Brooks**. Hij speelt er zelf in, evenals Madeline Kahn, Cloris Leachman en wat minder bekende sterren. Opnamen worden gemaakt in Los Angeles en San Francisco.

Paul Mazursky werkt aan 'An unmarried woman', met Jill Clayburgh, Alan Bates en Michael Murphy.

In Engeland tenslotte is **Joe McGrath** bezig met 'The strange case of the end of civilization as we know it', waarin onder meer John Cleese, Ron Moody en Arthur Lowe meespelen. John Cleese, bekend geworden door zijn medewerking aan Monty Python's Flying circus, de geestige Engelse televisie-serie, schreef ook mee aan het scenario.

L.v.O.

ordonnans: dienst bode

Albert wanhopig op de vlucht voor een drietal fanatieke achtervolgsters.

Albert links (Jean Rochefort) en Paul (Jean-Pierre Marielle) jammerlijk in de val gelopen, als vogels in een gigantische kooi.

meet-apparatuur zorgvuldig bijgehouden. Weer later blijken ze, verouderd, vergrijsd en verwilderd, te bivakkeren hoog in de bergen van een niet nader genoemd land. Als ze door hun kijker heel in de verte vrouwen denken te bespeuren, vluchten ze, als overjarige Icarussen, weg aan een soort zweeftoestel, en belanden op een merkwaardig gebied, dat later een reusachtige vrouw blijkt te zijn: zij zelf hebben althans vergeleken met haar de afmetingen van een vlo gekregen. In de vagina van de vrouw blijken nog een paar mannen te bivakkeren en zelfs een ezel. De laatste beelden laten een romantisch strand zien, waar de vrouw, een beeldige negerin, aan het strand ligt. Dan komt uit het water een al even mooie neger aanlopen, en de rest laat zich raden. Hoe het Paul en Albert hierbij vergaat vermeldt de historie verder niet. 'Calmos' is duidelijk een film die in twee delen uiteenvalt, of eigenlijk in drie. Het begin is nog heel reëel: er zullen best mannen zijn die er op een ogenblik in hun leven spontaan de brui aan geven en zich op het platteland terugtrekken. Tot dan toe is het eigenlijk een voor dames in de zaal niet zo vleiende, maar best begrijpelijke film. Vreemder wordt het al, wanneer zich grote horden mannen blijken te

hebben verzameld en evenzo grote horden vrouwen, die letterlijk een oorlog beginnen om terug te winnen wat ze als echtelijke rechten zien. Pure science-fiction wordt de film aan het slot, als de twee lotgenoten verkleind zijn tot insecten, en een duister lot tegemoet gaan. Bertrand Blier heeft met deze film duidelijk hard tegen het feminisme aan willen schoppen, maar dan wel tegen die vorm van feminisme die de meeste mannen het ergst tegenstaat: de vorm waarin vrouwen de initiatieven nemen, de mannen in hun macht willen krijgen en de rollen eens duidelijk omgedraaid willen zien. Waarschijnlijk weet de regisseur heel goed, dat deze film een zeer ongenueanceerd beeld geeft van de geëmancipeerde vrouw, en heeft hij de vrouwen extra afschrikwekkend afgeschilderd om het komisch effect dat hij daarmee bereikt. En dat is ontegenzeggelijk zo: er werd in de zaal net zo hard gelachen door vrouwen als door mannen.

Jean Rochefort als Albert, bekend uit 'les innocents aux mains sales', 'Un elephant Ça trompe énormément' en 'Une divorce heureux', om een paar van zijn laatste films te noemen die hier te zien zijn geweest, en Jean-Pierre Marielle, die we onlangs bezig zagen in 'Les galettes de Pont-Aven' zijn de kopstukken van de Franse komedie van de laatste tijd, en dan vooral in verhalen waarin zij geheel in de ban van de dames zijn. Heel fijntjes om juist deze twee schuinsmarcheerders nu hun gal over de vrouwen te laten spuwen.

Die mannen die gesterkt in hun visie op de hedendaagse vrouw uit de bioscoop komen, moeten maar bedenken dat niet alle mannen er tegen overstaan zoals Paul en Albert, en dat er heus net zulke legers te vormen zijn van mannen die het prima naar hun zin hebben met hun gade. Het zou aardig zijn, als er ergens, in Frankrijk of wellicht in Nederland (waarom eigenlijk niet) een geestige cineaste opstond, die een spontaan 'Wat krijgen we nou?', uit de tenen voelde opwellen, en die een antwoord op deze film in elkaar zette dat klinkt als een klok. Een paar vrouwen moeten daar samen uit kunnen komen, en zo'n komedie als deze is van harte welkom. En dan mag hij net zo'n gemene ondertoon hebben ook!

Leo van Opzeeland

Treffende uitspraken:

Uit een aantal interviews, die de onvolprezen Ab van Ieperen in Vrij Nederland publiceerde, lichten wij enkel uitspraken van een drietal filmgrootheden.

Glenda Jackson, winnares van twee Oscars (voor 'Women in love' en 'A touch of class'), en ster uit een aantal uiteenlopende engelse televisie- en bioscoopfilms, zei: 'Het is een egocentrisch leven, acteren. Het is goed dat ik een kind heb, anders zou ik helemaal zelfzuchtig worden. Je sluit een heleboel dingen buiten, een heleboel mensen buiten, omdat je je tijd en energie voor andere

dingen nodig hebt.'

En ook: 'Ik wil best een beetje meer Doris Day in mijn image. Ik wil niet gerubriceerd worden als een gotische actrice.'

Richard Harris, lers acteur, die in veel uiteenlopende films optrad ('This Sporting Life', 'Deserto Rosso', 'Major Dundee', 'Jüggernaut', 'Robin and Marian') en zelfs enige tijd zanger was: 'Ik heb geen zin om om de waarheid heen te draaien en een of andere halfzachte rechtvaardiging te verzinnen. De meeste films doe je alleen voor het geld. Je doet je werk als acteur, accepteert de rollen en de film die je aangeboden krijgt. Als je geluk hebt speel je in de loop van je hele carrière misschien drie of vier rollen die echt goed zijn.'

Tenslotte Romy Schneider aan het woord, die nog jaren na haar definitieve uitwijk naar Frankrijk werd geconfronteerd met haar Sissi-verleden, hoewel ze in tal van prima franse films heeft gespeeld sinds die tijd. Onlangs voltooide ze haar eerste duitstalige

film in bijna twintig jaar, haar vijftigste rolprent, naar de roman van Heinrich Böll: 'Groepsfoto met dame.'

Romy: 'Ik heb altijd betreurd dat ik te laat geboren ben om onder regie van Ernst Lubitsch te kunnen spelen.'

En ook: 'Niemand zal een film gaan zien omdat ik erin speel. Het publiek komt naar mijn films omdat ze iets verwachten van de regisseur, omdat het scenario ze interessant lijkt...'

Op het moment dat enkele van mijn films succes hadden gehad, zou ik best mijn status hebben kunnen consolideren door alleen nog in makkelijke komedietjes te spelen - zoals zoveel actrices in Frankrijk doen, ik noem ze niet - maar dat heb ik nooit gewild, omdat het geen uitdaging is.'

L.v.O.

Wapenwedloop bedreigt voortbestaan mensheid

„Iedere oorlog kan leiden tot een totale nucleaire oorlog. Een oorlog waarin de partijen elkaar totaal hebben vernietigd, voordat uitgemaakt kon worden, wie de sterkste was. De wapens zijn onbruikbaar geworden, maar ze zijn nog steeds onmisbaar. Immers, als de ene partij ze eenzijdig zou afschaffen, worden de wapens van de tegenpartij weer bruikbaar. Het streven naar overmacht met als gevolg de wapenwedloop, bedreigt het voortbestaan van de mensheid.”

„We moeten gaan werken aan een andere functie van de wapenmacht, die nauwelijks in staat is om aan te vallen, maar geducht is als hij aangevallen wordt. De kleine landen gezamenlijk zullen zich sterk moeten gaan maken, voor zo'n soort redelijke politiek, want van algemene ontwapening is tot nu toe niets terecht gekomen. De waanzin neemt alleen maar toe. Steeds meer landen kunnen beschikken over het atoomwapen. En met de wapens die er al zijn, kunnen we meer dan honderd miljard mensen doden. En er zijn er maar vier miljard.”

Dit was het thema van het college, waarmee prof. Röling zijn academische loopbaan beëindigde en formeel afscheid nam van „zijn” polemologisch instituut in Groningen. De Groningse polemoloog met de witte kuif heeft niet alleen een groot aantal leken aan zich verplicht door zijn teleac-cursus voor de tv, „maar”, aldus één van zijn recensenten dezer dagen, „hij heeft ook het strafrecht, het volkenrecht, de criminologie en de polemologie aan zich schatplichtig gemaakt.”

De heer J. Luns, voormalige minister van Buitenlandse Zaken, heeft er in 1957 ongewild toe bijgedragen, dat Röling in 1962 het eerste instituut voor de beoefening van de wetenschap omtrent oorlog en vrede (polemologie) in ons land kon gaan beginnen. Daarvoor was Röling al hoogleraar strafrecht in Groningen.

Vanaf 1950 was hij voor de algemene vergadering van de Verenigde Naties betrokken bij de ontwikkeling van het Volkenrecht als lid van de Nederlandse delegatie. Van Luns mocht dat in 1957 niet meer, omdat Röling op weg naar

Prof. Röling bij afscheid:
... er met de neus opgedrukt ...

huis, tijdens de bootreis een boekje schreef tegen de Nieuw Guinea-politiek van de Nederlandse regering in die tijd. Röling: „Het boekje heeft weinig invloed gehad. Het waren uiteindelijk de Amerikanen, die Nederland er toen van weerhielden een eigen Vietnam te creëren. Maar Luns is er nog steeds kwaad over en ik mocht niet terug naar New York.”

De in 1906 katholiek geboren Bernard Victor Aloysius Röling (in Den Bosch) leek zich aanvankelijk als criminoloog te gaan ontwikkelen. Met prof. W. Pompe stichtte hij in 1934 in Utrecht het eerste Criminologisch Instituut in Nederland. In Middelburg en in Utrecht was hij rechter. In 1946 werd Röling uitgenodigd voor een internationaal militair tribunaal voor het Verre Oosten, het Japanse Neurenberg, waar zevenentwintig oorlogsleiders terecht

stonden voor hun misdrijven tegen de vrede.

Röling: „Bij die gelegenheid werd ik er met mijn neus opgedrukt: Hoe komt een land tot oorlog. Later, terug in Nederland ben ik nog lid geweest van de commissie die zich bezig hield met de eventuele gratiëring van oorlogsmisdadigers. Ik moest al die vreselijke dossiers lezen. Wat er van mensen kan worden door het oorlogsbedrijf, weezinwekkend.”

Houding supermachten
Sinds 1945 zijn er dertig internationale oorlogen geweest en meer dan honderd burgeroorlogen. Gemiddeld werd er per dag op zes plaatsen gevochten. In 1975 bedroegen de militaire uitgaven op de wereld 800 miljard gulden, twee keer zo veel als de hele wereld dat jaar aan gezondheidszorg besteedde. „Het is na 1945 de weg gegaan,” aldus prof. Röling, „die de meest zwartgallige mensen voorspeld hadden. Een wedloop in bewapening die tot een geweldige „overkill” geleid heeft.”

De SALT I-overeenkomst tussen de supermachten houdt in dat ze niet meer

De dag na het afscheidscollege van prof. mr. B. V. A. Röling van het Polemologisch Instituut van de Rijksuniversiteit in Groningen, verscheen op 21 juni 1977 in Het Vrije Volk biggand artikel. De redactie vond de inhoud nog steeds actueel genoeg om het hier – met toestemming – over te nemen.

dan een beperkt aantal ballistische strategische raketten (dat zijn raketten die tijdelijk de dampkring verlaten) mogen hebben. Amerika ontwikkelde daarop kruisraketten, veredelde versies van de V-1- en V-2-raketten, die duizenden kilometers konden vliegen en dus tegen het Russische achterland konden worden ingezet.

Op het ogenblik wordt onderhandeld over een nieuwe overeenkomst (SALT-II). Het ziet ernaar uit dat daarin de reikwijdte van de nieuwe raketten zal worden beperkt. Dat betekent dan, dat ze minder gemakkelijk tegen de Sowjet-Unie kunnen worden ingezet, en dus vooral in West- en Midden-Europa zullen worden gebruikt.

Röling: „De houding van de supermachten is op dit punt in strijd met het belang van de Europese landen, die of in het NAVO-bondgenootschap met Amerika zitten, of in dat van het Warschaupact samen met de Sowjet-Unie.

Het is van levensbelang voor de kleinere landen, dat ze de twee grootmachten beide een werkelijke ontwapening afdwingen. Indien er bijvoorbeeld in Joegoslavië na de dood van Tito of als gevolg van de Midden-Oostenproblemen een ongewilde oorlog zou uitbreken, is Europa het eerste stuk wereld dat ondergaat.

Bij de supermachten is er onwil om te ontspannen, dat is heel duidelijk. Zij willen een soort machtsevenwicht handhaven, zij willen de vrijheid behouden om technologische verbeteringen te kunnen aanbrengen in hun wapensystemen, zij willen dat de machtsafstand tot derde landen zo blijft als hij is, en zij willen, in geval van oorlog, geen atoomwapens laten

ontploffen op elkaars grondgebied. Over de duidelijke belangentegenstellingen tussen de supermachten en hun respectieve bondgenoten wordt nauwelijks gediscussieerd in Europa. Er rust een taboe op, uit angst voor ondermijning van het bondgenootschap. Terwijl het levensbelang van de kleinere landen ermee gemoeid is. Rol kleine landen. Daarom pleit prof. Röling voor een systeem van „defensieve afschrikking”. De opvatting van de haviken die veiligheid zochten in superieure wapenmacht, heeft geleid tot de wapenwedloop en de overbewapening. Gezamenlijke actie van de kleine landen zal nodig zijn, om de grotere te overtuigen dat de tijd van de positieve wapenfunctie voorbij is.” Berperking van de functie van de wapenmacht tot neutralisering van de wapenmacht van de ander is noodzakelijk.

Bij de professionele militairen groeit meer begrip voor deze gedachte, ontdekte polemoloog Röling in gesprekken met hen. „Maar een bijzonder groot probleem voor de polemologie is en blijft de communicatie met de grote massa. Er is zo weinig belangstelling voor deze zaken. Op ons instituut houden we ons momenteel nogal sterk bezig met de vraag naar de effectiviteit van de vredesactie en de vredesopvoeding.”

Onbegrijpelijk vindt prof. Röling het, dat in binnen- en buitenland politici van christelijke en liberale partijen voorop lopen, als het om meer wapens en meer overkill gaat. „Bewapening is een partijpolitiek issue geworden, terwijl het om een technisch probleem draait, dat bepalend is voor de overlevingskansen van de totale mensheid. Onze generatie bereikte nog niets. In het algemeen is generatiewisseling nodig om een ingrijpende verandering mogelijk te maken. De invloed van die wisseling is reeds merkbaar in de kringen van de militaire strategen.”

Sietse v.d. Hoek

De rol van Nederland in de "grote" politiek

Al vaak is van verschillende kanten erop aangedrongen dat Nederland actiever zou moeten zijn bij haar buitenlandse politiek en o.a. meer zou moeten doen voor de vrede in de wereld. Van andere zijden wordt gezegd dat Nederland niet zo eigenwijs moet zijn en zich als klein land niet teveel moet bemoeien met allerlei toestanden in de hele wereld zoals in Chili, Bangla Desh of Rhodesië, want we hebben daar toch niets in te brengen.

Tenslotte zijn er degenen die zeggen dat we ons maar moeten onthouden van elke bemoeienis die te maken heeft met de machtsstrijd in de wereld: uit de NAVO treden en alleen maar meewerken aan positieve zaken als vrede, ontwapening en versterking van de Verenigde Naties.

Het is echter niet mogelijk om ons van de rest van de wereld af te zonderen. We zijn op zeer veel manieren verbonden met andere landen door de economie, door de cultuur (denk alleen maar eens aan de muziek), door wetenschap en techniek, toerisme, sport, en natuurlijk ook op veiligheidsgebied. Het is niet mogelijk – of we willen of niet – ons te onttrekken aan het meedoen met de internationale politiek. Temeer omdat Nederland nu eenmaal is gelegen in het belangrijke deltagebied van West-Europa, temidden van grotere landen als Engeland, Duitsland en Frankrijk. We zijn nauw betrokken bij alles wat er in ons werelddeel gebeurt en daarmee ook bij de „grote” internationale verhoudingen.

Voorwaarden voor invloed

Kan Nederland een rol spelen, of is onze invloed zo gering dat we zijn gedoemd om de grote landen te volgen?

Ik ben van mening dat Nederland wel degelijk een rol kan spelen, maar alleen als we in onze internationale relaties een hoge kwalitatieve inbreng kunnen tonen. We moeten geen idealistische droombeelden nastreven, we moeten ons ook niet isoleren, maar we moeten evenmin al te volgzzaam zijn en ons teveel conformeren aan de machtige landen onder het motief dat we „toch maar een klein land zijn”.

Onze invloed is alleen optimaal, indien

bij de nederlandse houding nauwkeurig rekening wordt gehouden met de reële mogelijkheden die er zijn. Bij deze reële mogelijkheden is inbegrepen, dat we begrip moeten hebben voor de standpunten en de eigenbelangen van anderen, vooral van de machtigen. Maar ook, dat we moeten weten hoever we hier tegenin kunnen gaan als dat nodig is, en dat we weten met welke initiatieven we kunnen komen om iets gedaan te krijgen.

Om dit te kunnen doen zijn er verschillende dingen nodig. Allereerst dient het niveau van onze vertegenwoordigers in het buitenland en van degenen die in Nederland de beleidsvorming voorbereiden van hoog gehalte te zijn. Verder dient er een nauwe en soepele samenwerking te zijn tussen Den Haag en de vertegenwoordigers in het buitenland, zowel in de ambassades als bij de internationale besprekingen. Hierbij moet er tegen worden gewaakt dat te starre standpunten worden ingenomen, terwijl aan de andere kant in sommige gevallen juist vastberadenheid moet worden betracht. Ten derde zullen er uitgebreide intensieve contacten moeten zijn met vele andere landen – zowel geallieerde als niet-geallieerde – teneinde de meningen van die landen af te tasten en te zoeken naar de mogelijkheden tot samenwerking met degenen die soortgelijke standpunten innemen als wij.

Het belangrijkste is echter misschien wel dat ons optreden naar buiten wordt gevoed vanuit meningen in ons volk. Het mag niet zo zijn, dat onze diplomatie een zaak is voor een kleine groep deskundigen. De grondgedachten behoren in een parlementaire democratie te liggen bij de bevolking van ons land. Maar hierbij moet direct worden opgemerkt, dat deze bevolking dan ook op een evenwichtige wijze wordt voorgelicht. Het gevaar is steeds aanwezig dat – terwijl de informatie over binnenlandse problemen zeer reëel is – ten aanzien van de buitenlandse politiek soms allerlei mooi klinkende ideaalbeelden worden voorgetoverd. Hier ligt een grote verantwoordelijkheid voor allen die zich bezig houden met politiek.

*ontwapenings-
bespreking:
stellingenoorlog*

De praktijk

Wat betreft de praktijk van het huidige optreden van Nederland in het internationale veld, moet worden gezegd dat dit niet altijd duidelijk naar buiten komt. Soms geeft het stemgedrag in de Ver. Naties aanleiding tot kritiek van degenen die graag een „feller” nederlands standpunt hadden gezien, maar bij deze kritiek zijn dan veelal niet alle elementen tegen elkaar afgewogen welke bij de officiële standpuntsbepaling een rol hebben gespeeld.

Op grond van mijn eigen indrukken meen ik, dat Nederland in het internationaal overleg in het algemeen een belangrijke bijdrage levert. Ik heb meerdere malen van buitenlanders gehoord dat Nederland veel aanzien geniet door haar actieve en redelijke optreden bij besprekingen en door het constructieve meewerken aan de totstandkoming van voorstellen en initiatieven voor gezamenlijke standpunten met anderen. Maar dit betreft dan vaak het voorbereidende werk in commissies of bij conferenties die niet in de pers komen.

Een recent voorbeeld van het optreden van Nederland in internationaal verband is de follow-up bijeenkomst van de Conferentie voor veiligheid en Samenwerking in Europa te Belgrado die op 4 oktober jl. is begonnen, waarvoor van juni tot augustus van dit jaar een voorbereidende bijeenkomst heeft plaatsgevonden (ook in Belgrado). Bij deze voorbereidende bijeenkomst heeft de nederlandse delegatie een belangrijke rol gespeeld, een rol die ver is uitgestegen boven hetgeen zou mogen worden verwacht van een van de kleinere van de 35 deelnemende landen aan deze bijeenkomst.

Karel Bloema

Totale herziening militair tuchtrecht stuit op weerstand

Sinds een aantal deskundigen heeft ontdekt, dat de soldaat niet alleen mens in uniform is, maar ook staatsburger, wordt er voortdurend gesleuteld aan het militaire straf-, tucht- en strafprocesrecht. Dat is zeker geen overbodige luxe, want het militaire recht heeft zich op een groot aantal punten echt wel overleefd.

Het huidige militaire recht stamt nog grotendeels uit de tijd, dat de ondergeschiktheid de ziel was van zowel de militaire dienst als de burgermaatschappij. In de loop der jaren zijn in de „gewone” maatschappij de gedachten over zaken als gezag en ondergeschiktheid aanzienlijk gewijzigd; de rechtsregels zijn daarbij aangepast.

(Dit artikel werd met toestemming overgenomen uit Elseviers Weekblad van 13 augustus 1977. De redactie hoopt in een volgend nummer terug te komen op de herziening van het militair tuchtrecht.)

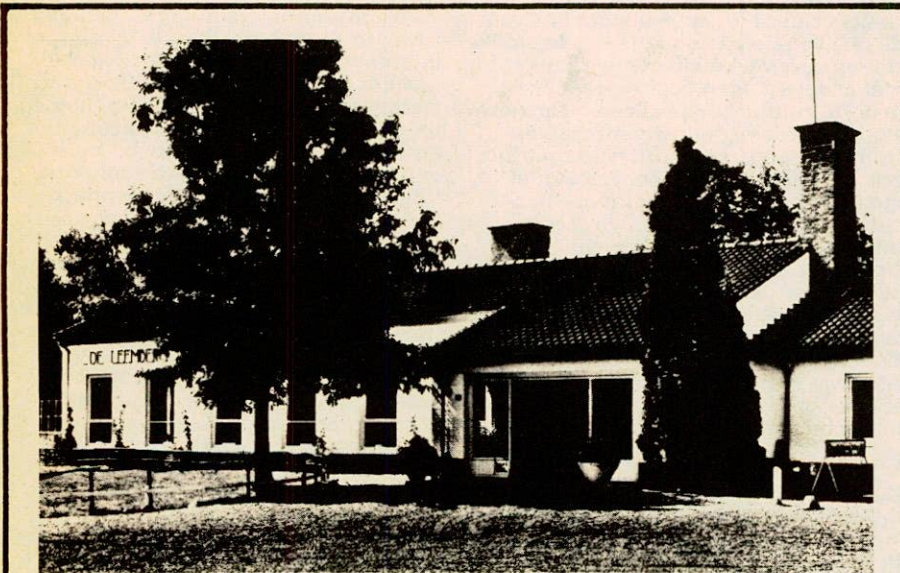
De militaire samenleving liet echter veel, zo niet de meeste van die veranderingen hooghartig aan zich voorbijgaan, met als gevolg dat de krijgsmacht steeds meer vervreemde van de samenleving, die zij werd geacht te beschermen tegen een mogelijke bedreiging van buitenaf. En zolang die bedreiging reëel aanwezig werd geacht, bemoeide de burgermaatschappij zich liefst zo weinig mogelijk met de interne verhoudingen in de krijgsmacht; zolang het leger maar voor zijn taak was berekend, was het allemaal wel in orde

... Maar mede doordat het Nederlandse leger deels een dienstplichtleger is, sijpelden steeds meer ideeën binnen, die in de burgermaatschappij allang aanvaard en in praktijk gebracht waren. Dat gaf uiteraard fricties. „Ondermijning”, riepen en roepen de meer traditioneel ingestelde naturen, „democratisering en bewustwording” is het antwoord van de wat meer vooruitstrevende dwarsliggers.

Een en ander resulteerde in een dergelijk kabaal, dat ook de buitenwacht ontdekte, dat er wat schortte aan de verhouding krijgsmacht/samenleving. Integratie is gewenst, zo kwam men tot de conclusie („de krijgsmacht dient geworteld te zijn in de samenleving”), en die integratie kan alleen maar worden bereikt, als de militair rechtens niet langer wordt beschouwd als een lid van een bijzondere kaste, maar als een staatsburger in uniform.

Rechten

Concreet vertaald komt dat erop neer, dat de militair in beginsel in het volle bezit dient te blijven van al zijn staatsburgerlijke rechten; pas wanneer het onverkort genot van die rechten de

Het humanistisch militair tehuis „de Leemberg” te Vierhouten (bij Nunspeet) is één van de vier tehuizen, waarover in het vorige nummer van EGO S. van de Belt schreef. Financiële zorgen bedreigen het voortbestaan, maar een oplossing komt dichterbij indien mensen steun willen verlenen. Postgiro 20540 ten name van Stichting Mil. Tehuizen van het Hum. Thuisfront.

krijgsmacht (en daarmee de hele samenleving) echt ondergraaft, is inperking van die rechten geoorloofd, maar ook dan niet meer dan strikt noodzakelijk is.

Aanvaarden van deze gedachte, zoals regering en parlement enkele jaren geleden hebben gedaan, betekent dat het hele militaire recht op de helling moet. Dat militaire recht gaat namelijk nog steeds van de stelling uit, dat de militair in beginsel geen burgerlijke vrijheden kan genieten, tenzij dat geen gevaar (welk dan ook) kan opleveren. En dat is natuurlijk een geheel andere benadering dan die hierboven is geschetst.

Totnutoe heeft echter alle gesleutel aan het militaire recht nog niet veel opgeleverd. De nodige commissies hebben de nodige rapporten opgehoest; er zijn zelfs enkele regeringsnota's verschenen, maar de wetgevende oogst is bijzonder mager gebleven. Verder dan een allereerste en inderdaad hoogst-noodzakelijke aanpassing van het militaire tuchtrecht in 1974 is men nog niet gekomen.

Weerstanden

Het is moeilijk precies aan te geven, waaraan dat trage tempo is te wijten. Natuurlijk is een complete herziening van een heel rechtsgebied een zware en ingewikkelde opgave. Daar staat echter tegenover, dat de Tweede Kamer toch al vrij nauwkeurig heeft aangegeven, in welke richting de herzieningen moeten gaan. Er is dan ook moeilijk aan de indruk te ontkomen, dat er binnen de betrokken departementen (Defensie en Justitie) nogal wat weerstanden bestaan tegen de door „de politiek” gewenst geachte hervormingen.

Minister Stermerdink van Defensie heeft vorige week bekend gemaakt, dat er binnenkort bij enkele onderdelen van de krijgsmacht een proef begint met een vorm van militair tuchtrecht, waarin geen arreststraffen meer voorkomen. Maar al in 1974 lieten minister Van Agt van Justitie en (toen nog) staatssecretaris Stermerdink van Defensie de Tweede Kamer weten, dat zij de arreststraffen, als tuchtmaatregel opgelegd door de commandant, geheel wilden afschaffen. Voor krijgstuchtelijke vergrijpen zouden als straffen overblijven de geldboete, de berisping en de strafdienst. Blijkens de vorige week gedane mededeling van Defensie zijn wetsontwerpen tot herziening van het militaire tuchtrecht in een vergevorderd stadium van voorbereiding (dat mag ook onderhand wel), maar wat voor zin heeft het dan nog nu, kennelijk kort voor de indiening van die wetsontwerpen, op dit punt een uitgebreide proef te starten?

Willen de bewindslieden alsnog testen, of hun beleidsvoornemen van drie jaar geleden wel in de praktijk te verwerkelijken is? Dat is dan rijkelijk laat, temeer daar de Tweede Kamer zich allang met dat beleidsvoornemen akkoord heeft verklaard. Of is er in de top van ministerie of legerleiding zoveel verzet ontstaan, dat de minister het raadzaam acht zijn medewerkers/ondergeschikten eerst eens te laten zien, dat het leger ook zonder krijgstuchtelijke arreststraffen kan functioneren?

Weinig gelukkig

Hoe dit ook zij, het is best te begrijpen dat de Vereniging van Dienstplichtige Militairen (VVDM) onder deze omstandigheden weinig gelukkig is met de aangekondigde proef. De VVDM vreest, helaas niet ten onrechte, vertraging bij de totale herziening van het militairtuchtrecht. En die totale herziening zal heel wat meer omvatten dan alleen maar het verdwijnen van de vrijheidsbenemende straffen.

Zo wil de regering, zo is al bekend geworden, de commandant in de toekomst alleen nog maar tuchtrechtelijke vergrijpen laten bestraffen. De mogelijkheid lichte strafbare feiten krijgstuchtelijk af te doen, zal verdwijnen. Ieder strafbaar feit zal dan worden overgelaten aan het Openbaar Ministerie en aan de strafrechter. Die strafrechter zal dan niet langer de Krijgsraad zijn, maar de burgerlijke rechter. Immers, de Krijgsraden zullen verdwijnen, in ieder geval in vredetijd.

De VVDM wil trouwens nog verder gaan, en de commandant helemaal zijn bevoegdheid tot straffen ontnemen. Krijgstuchtelijke vergrijpen zouden door een soort militaire kantonrechter meten worden beoordeeld, vindt de soldatenvakbond. De regering is daar tegen, niet op principiële gronden overigens; ze vindt dat de opbouw van een net van zulke „kantonrechters” organisatorisch te moeilijk en te kostbaar is.

Dit soort zaken zou zo snel mogelijk parlementair besproken moeten worden. Het zou uitermate betreurenswaardig zijn, wanneer de nu aangekondigde proef (op een in het totaal vrij ondergeschikt punt) weer voor vertraging zou zorgen. Immers, het leger kan alleen goed functioneren als het geloofwaardig is, en het is alleen geloofwaardig als het een volwaardig deel van onze totale samenleving is.

HANS POST

BOEKEN & BROCHURES

Chileense lente

Chili voor en tijdens de regering van Allende tot enkele maanden na de staatsgreep van september 1973. Dat is het décor van het boek „Chileense lente”, waarin de schrijver Sergio Stuparich drie hoofdpersonen ten tonele voert. Het gaat om de arbeider Ramón, die actief wordt in de vakbond; Feupe, de intellectueel die werkt aan bewustwording van de bevolking door middel van o.m. landbezettingen; Maria, afkomstig uit een burgerlijk milieu, die door een groeiende politieke radikaliserende in konflikt komt met haar man en direkte omgeving. Door de uiteenlopende sociale achtergrond en milieus krijgen de gebeurtenissen over de gebeurtenissen in Chili een veelkleurige dimensie. Maar voor ieder van hen is het uitgangspunt gelijk. Alle drie zetten zij zich in voor een rechtvaardiger samenleving onder Allende. Uiteindelijk worden ze het slachtoffer van de repressie na de staatsgreep. Stuparich heeft de gebeurtenissen in Chili van dichtbij meegemaakt en woont nu als balling in het buitenland. Het boekje is voor f 12,— verkrijgbaar bij de NOVIB, Amaliastraat 57 in Den Haag (tel. 070-624081).

Atheïsten en Vrijdenkers

Een klassiek boek is „Het atheïsme in Nederland in de 19e eeuw” van Dr. O. Noordenbos. Het is onlangs in herdruk verschenen bij SUN in Nijmegen. P. Spigt, niet in het minst bekend om zijn studies over Multatuli, heeft Noordenbos' boek gekompleteerd met een reeks geschreven portretten van vrijdenkers. Hij doet dat op even verantwoorde als aardige wijze; de bewondering voor deze vaak zeer kleurrijke figuren doet aan de exaktheid in feitelijke weergave nergens tekort. Een heel mooie, innemende, soms vertederende galerij. De nieuwe uitgave, twee boeken in een band dus, heet „Atheïsme en vrijdenken in Nederland”. De prijs bedraagt slechts f 15,—.

Folk-blad „Janviool”

Nederland heeft er sinds maart van dit jaar een nieuw muziektijdschrift bij, het in (niet alleen angel-saksische) folkmuziek gespecialiseerde „Janviool”. Het blad verschijnt maandelijks en elk nummer bevat, naast recensies van boeken en platen, en nieuws over concerten, festivals en klubactiviteiten, uitgebreide artikelen over meer of minder bekende folkartiesten, zoals bijv. de McCarrigle Sisters (nr. 2), Wolf Biermann (nr. 3), Arlo Guthrie (nr. 4), Fungus (nr. 6). Janviool is een uitgave van de Nederlandse Federatie van Folkorganisatoren. Losse nummers kosten f 2,10. Voor f 18,— is men een jaar lang abonnee. Dat bedrag dient overgemaakt te worden op giro 3718161 t.n.v. Loes Fikkerman, Stadionweg 234 te Amsterdam.

